

GYURISS ISTVÁN

**EU Koszovói Különleges Törvényszéke és Ügyészsége, Biztonsági és Védelmi Egység, Hollandia
(Kosovo Specialist Chambers & Specialist Prosecutor's Office, Safety and Security Unit – EU KSC/SPO, SSU) 2015 –,
2022–2024**

A misszióba való kitelepítésem 2022. január 24-án történt meg. Ottrok Norbert r. főtörzszászlós volt a kontingens parancsnoka egészen 2022. május 14-ig, szerződése lejártáig. A beosztást a Magyarországra történő visszatérésekor vettem át.

A szervezet alapító mandátuma ideiglenes jellegű, amely különös felhatalmazást és joghatóságot biztosít a koszovói jog hatálya alá tartozó emberiség elleni bűncselekmények, háborús bűnök és egyéb bűncselekmények tekintetében, amelyeket Koszovóban 1998. január 1. és 2000. december 31. között követtek el Koszovó vagy a Jugoszláv Szövetségi Köztársaság állampolgárai ellen.

2010-ben Dick Marty svájci politikus készített egy Európa tanácsi jelentést, amelyben az szerepelt, hogy a Koszovói Felszabadító Hadsereg (Kosovo Liberation Army – KLA/ Ushtria Çlirimtare e Kosovës – UCK) háborús bűnöket követett el. Ennek a jelentésnek köszönhetően az Európai Unió Koszovói Jogállamisági Missziója (EULEX Koszovó) különleges nyomozócsoportjának ügyésze megállapította, hogy elegendő bizonyíték áll rendelkezésre háborús bűnök, emberiség elleni bűncselekmények, valamint a koszovói jog elleni egyes bűncselekmények üldözéséhez.

A Koszovói Hatóságok megállapodtak az Európai Unióval e súlyos vádak kezelésének lehetőségeiről. 2015. augusztus 3-án a koszovói közgyűlés elfogadta a koszovói alkotmány 162. cikkét, valamint a szakosított kamarákról és a szakosított ügyészségről szóló törvényt, a koszovói elnök és az

Európai Unió külügyi és biztonságpolitikai főképviselője közötti 2014-es levélváltást követően.

A KSC&SPO személyzete nemzetközi bírákból, ügyészekből és tisztviselőkből áll. A bíróság az ügyészség kérésére Koszovón kívül található, hogy a tanúknak, bíráknak és az ügyészeknek megfelelő védelmet biztosítson. Rendkívül komoly tanúvédelmi program működik az eljárások lefolytatásának sikeressége érdekében. A misszió székhelye a hollandiai Hágában található.

Eddigi tapasztalataim és jelenlegi tudásom alapján ez az egyik legkevesbé misszió jellegű „munkahely”. A felépítése és annak szigorú működtetése olyan jellegű, mint akármelyik magyarországi vagy külföldi professzionális munkahely. A szervezeti szinten a kiküldött/vezényelt (szekundált) állomány rendkívül alacsony száma, amely összesen legfeljebb 5 fő lehet, teljesen más megvilágításba helyezi a munkakörülményeket. Sokkal jobban érzékelhető az itt dolgozók között a verseny. Az éves személyes teljesítményértékelés itt kiemelkedő fontosságú a további karrier tekintetében, akár itt, akár máshol folytatja a szakember a pályáját.

A magyar kontingens jelenleg két főből áll. Czibulya Gábor bv. százados, aki a Büntetés-végrehajtási Intézet állományába tartozik, és feladatait elismerésre méltóan, rendkívül magas és professzionális szinten látja el, továbbá jómagam. Továbbá 4 fő magyar volt rendőr teljesít szolgálatot szerződésesként az SSU-nál.

A kikerkezésemet követően hathetes felkészítésen vettem részt, mely során egyértelművé vált, hogy a feladat többrétű, összetett, és igényli az eddigi szolgálati tapasztalataimat. Épületvédelem, személyvédelem, megfigyelés, elhárítás, evakuációs ismeretek, épületvédelmi informatikai rendszer alkalmazása, biztonsági kamerarendszer kezelése, emelt szintű egészségügyi képzettség, fogva tartott személyek kezelése-védelme-szállítása, bombakutatói ismeretek, intézkedéstaktika az észak-ír büntetés-végrehajtási intézetekben bevezetett technikák alapján, közelharc, épülettűz-védelmi rendszer- és tűzoltó ismeretek, csomagátvizsgáló röntgengép üze-

meltetése, biztonsági gépjármű vezetése (akár könnyű páncélozott járművel). Továbbá feladataink közé tartozik a VIP rezidenciák napi védelme, bizonyos esetekben személybiztosítás és védelem, a misszió belülről elkövetett biztonsági incidensek nyomozása, kivizsgálása. Szervezetünket egész évben rendszeresen látogatják különböző országok képviselői, diplomaták, magas rangú, kiemelten fontos személyek. A VIP személyzet objektumon belüli biztosítása és kísérése is az SSU feladata.

Továbbá az alapképzés során kiképeztek minket az objektum teljes technikai védelmi rendszerének ismeretére és annak működtetésére. Eddigi szolgálati tapasztalataim során sosem találkoztam ilyen magas szintű biztonságtechnikai védelemmel, amelynek kezelését el is sajátítottam.

Az alapképzés ideje alatt tömörítve kaptuk a szakmai ismereteket. Tudásunkról minden modul végén írásban, teszt formájában kellett beszámolni. A képzésekre folyamatosan kiemelt figyelmet fordít a szervezet, az online képzésektől kezdve az éleslövészet, közelharc, intézkedéstaktika, a külsős cégek által tartott egészségügyi, tűzoltási és evakuálási képzéseken át az „*active shooter*” (aktív lövöldözés) képzésig, amely sajnos napjainkban egyre gyakrabban előfordul. Ezen felül természetesen a napi rutinfeladatok frissítésére is számos alkalom adódik.

A magyar kontingens tevékenységét túlzás nélkül magas színvonalúnak lehet tekinteni. A magyar vezényelt és szerződéses kollégák reputációja kiemelkedő, köszönhető a feladatok ellátásához történő hozzáállásnak, a képzettség magas szintjének, szakmai tapasztalataiknak és a nagyszerű interperszonális képességeiknek.

Az SSU vezetősége is rendszeresen pozitív visszajelzéssel él a magyarok irányába. Hogy a szakmai vezetőnket idézzem, amikor a magyar kollégák a KSC-hez történő felvételéről beszéltünk: „*Életem egyik legjobb döntése volt.*”

2022-re már javában folyt a munka a raamwégi objektumban. Az ügyészség irányította és felügyelte a nyomozásokat, a bírák elindították a meghallgatásokat.

Az ügyészség sorra rendelte be meghallgatásra azon személyeket, akik ellen az EULEX nyomozói alátámasztó bizonyítékokat találtak különböző bűncselekményekben (többek között szerv-, ember-, fegyverkereskedelem, emberölés, népirtás), vagy elfogatóparanccsal Hollandiába szállították őket.

Az SPO nyomozói jogosultak a koszovói rendőrségre ruházott hatásköröket gyakorolni a koszovói törvények értelmében. Így rejtett figyelést, elfogást, kutatást hajthatnak végre ugyanolyan jogosultságokkal, mint a koszovói rendőrök.

A COVID-19 komolyabb kihívás volt a misszió életében. A meghallgatásokat, tárgyalásokat folytatni kellett. A technika segítségével azonban sikerült áthidalni a problémákat. A 2022-es év végén már enyhültek a COVID-intézkedések, a teljes mentesülésre 2023 közepén került sor.

A szervezet kiemelkedő sikereket könyvelhet el a misszió mandátumával összefüggő eredmények terén 2023-ban. A következő személyek tartózkodnak előzetes fogva tartásban (letartóztatásban) a KSC&SPO által: Rexhep Selimi, Pjetër Shala, Kadri Veseli, Hashim Thaci, Salih Mustafa, Jakup Krasniqi. Ezek az illetők az elfogásuk előtti pillanatokig magas beosztású politikai személyek voltak, kiemelve Hashim Thacit, aki Koszovó miniszterelnöke volt. A KSC&SPO által vizsgált periódusban az UCK-ban játszottak kiemelkedő szerepet. A koszovói albánok szemében hősök, akik harcoltak Koszovó függetlenségéért.

További személyek, akiket a KSC az idei évben elfogott és őrizetbe vett a büntetőeljárásokkal kapcsolatban: Sabit Januzi, Ismet Bahtjari és Haxhi Shala. Ők a büntetőeljárást próbálták befolyásolni, tanúk megfélemlítésével, tanúvallomások visszavonásával, illetve bizonyítékok eltüntetésével.

Salih Mustafa a fenti listában nem szerepel, mivel ügyét nemrég lezárták, és megkezdte jogerős büntetése letöltését. A háborús bűncselekmények elkövetésével és emberiség elleni bűncselekményekkel vádolt Mustafa ítélete másodfokon 2023 decemberében megszületett, 22 év börtönben letöltendő szabadságvesztést kapott. Mustafa egy gerillaegység parancsnoka volt, amely az UCK Llap művelési zónájában tevékenykedett.

Az elfogott személyek őrzése, biztosítása Koszovóban az SSU feladata, majd az EULEX különleges egységével közös konvojban a reptérre szállítása is. A Hágába történő légi szállítás szintén az SSU kompetenciája.

A kiemeltebb ügyek esetén, például Thaci és társai ügyében a tárgyalások biztosítása, a résztvevők – sajtó, érdeklődők, rokonok – kezelése sokszor egyéni megoldást kíván, a szabályok szigorú betartása mellett. Szimpatizánsaik az ügy tárgyalásának kezdetekor demonstrációt tartottak Hágában és Pristinában is.

A szolgálati feladat több esetben monoton, azonban a figyelmet folyamatosan fenn kell tartani, és a felkészülés is folyamatos. Néhány eset már bebizonyította, hogy az egységnek és a biztonsági tiszteknek minden alkalommal résen kell lenniük az esetleges bekövetkező események észlelésére és reagálására. Éppen ezért a vezetőség igyekszik mindent biztosítani, hogy a tisztek felkészültek, reagálóképesek és naprakészek legyenek.

A misszió mandátuma az utolsó tárgyalás befejezésével, valamint az ezt követő szervezeti felszámolással ér majd véget. Ennek pontos dátumát egyelőre megmondani nem lehet. A misszió minden új, elé gördülő feladatot, nehézséget rugalmasan kezelve küzd le.

Hollandiában az Igazságügyi és Biztonsági Minisztérium terrorizmus elleni küzdelem és biztonsági koordinátora a (National Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid (a továbbiakban: NCTV) 2023. december 12-én 16:00 órakor a nemzeti terror fenyegetettségi szintet a 3-as szintről (jelentős – elképzelhető, hogy Hollandiában terrortámadás történik) a 4-es szintre (jelentős – valós esély van arra, hogy Hollandiában terrortámadás történik) emelte.

Ez az országos fenyegetettségi szint, és nem személyre vagy szervezetre jellemző.

A fenyegetettségi szint emelésének egyik fő oka a dzsihadizmusból eredő biztonsági kockázat emelkedése. Az olyan dzsihadista szervezetek, mint az ISIS és az al-Kaida a gázai háborút arra használják fel, hogy szimpatizánsaikat a Nyugat elleni támadásokra ösztönözzék. Emellett ezek a szervezetek támadásokra szólítanak fel a különböző európai országokban

történt Korán-ghalázások, égetések megtorlásaként. Ezen felül az újonnan megválasztott kormányfő által képviselt nézet is motiváló tényező lehet az esetleges terrorcselekmények elkövetésére.

Hollandia Európa egyik legfejlettebb országa, a világ második legnagyobb mezőgazdasági exportőre az Amerikai Egyesült Államok után. Területe körülbelül megfelel a Dunántúlnak, és több mint 17 millió lakosa van, így mind a mezőgazdasági megoldások, mind a lakhatási kihívások új szintre emelkedtek. A lakhatás rendkívül nagy problémát jelent, egy-egy albérletre több tíz jelentkező akad és gyakran a helyszínen kerül sor további licitre a lakbérrel kapcsolatban, természetesen a magasabb árak irányába. Az ingatlanárak és bérleti árak rendkívül magasak, ehhez kapcsolódóan a szolgáltatások is, mint például a fűtés, villany, víz. Az üzemanyagárak Európában szinte itt a legmagasabbak.

Az országba történő integrálódás bizonyos szinten nem kerülhető el a missziósoknak sem. Az adóhatóság ugyanúgy kiszab bizonyos adókat, amelyek kiegyenlítése kötelező a nemzetközi szervezetnél dolgozóknak is. Hollandiában, különösen Hágában és Amszterdamban rengeteg külföldi él és dolgozik, nyilvánvalóan a rendkívül sok nemzetközi szervezet, illetve külképviseletek jelenléte miatt.

Az egészségügyi rendszer teljesen eltérő a magyartól, teljes mértékben biztosítós alapon működik, egyáltalán nincs állami ellátás. Rendkívül nehéz háziorvost találni, a fogorvokhoz féléves várólisták vannak. Nagy kihívás egy fájdalomcsillapítónál komolyabb orvosság beszerzése, mivel egyszerűen nem ír fel a háziorvos.

A gasztronómia lényegében értékelhetetlen, a holland konyha nemlétező fogalom, körülbelül 4–5 fogásból áll a teljes holland étlap, azok is leginkább gyorsfagyasztott ételek.

Az időjárás külön megszokást igényel. 2023 az eddigi legesősebb év volt Hollandiában az adatok alapján, a folyamatosan erős széljárás mellett. Komoly aggodalomra adott okot az esőzések okozta vízszintemelkedés, mivel az amúgy is a tengerszint alatt fekvő területek szárazon történő tartása folyamatos kihívás. A nyár körülbelül 4 hét, amikor nem esik minden

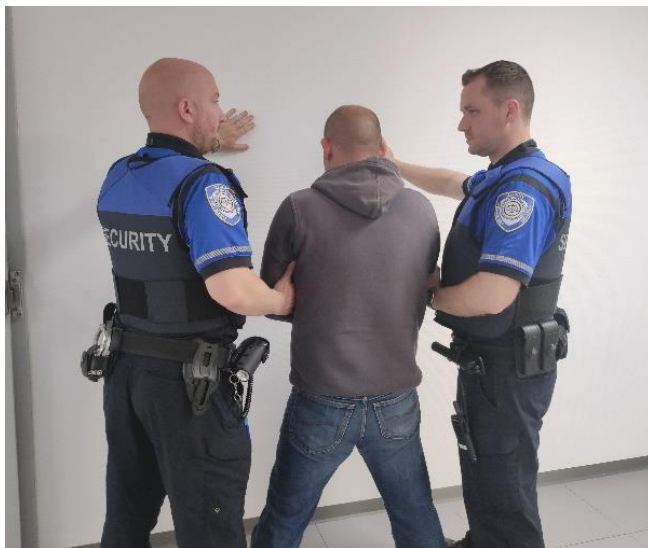
nap az eső. Az évben nagyjából október közepe óta minden nap több órán át tartó esőzések voltak, a nap nem sütött ki azóta egy teljes napra január közepéig. Mindössze néhány órát láthatják a szerencsésebbek tavaszig. Hollandiában a tömegközlekedés fejlett, de meglehetősen drága, és az időjárástól függően probléma nélkül felfüggesztik a teljes tömegközlekedés működését a viharokkal érintett területen.

A gyönyörű, napfényes és aránylag szélcsendes napok mindenért kárpótolnak. Lenyűgözően széppé válik minden, a növényzet nagyon dús, és erős zöld színben pompázik. A hollandok nagyon szeretik a növényeket, vadvirágokat, amelyeket mindenhova elültetnek, elsősorban a természet egyensúlyának fenntartásáért és szépségért.

Ami mindenképpen rendkívül pozitív, az az infrastruktúra fejlettsége. Országszerte „okos” megoldások vannak, nincs felesleges időtöltés a közlekedési lámpánál, az útburkolat kiváló minőségű országszerte. Mindenhova el lehet jutni kerékpárral, amelyet rendkívül sokan használnak, kerékpár mélygarázsok vannak a nagyobb városok központjaiban. Továbbá az online ügyintézés, adminisztráció is meglehetősen jól szervezett.

27. számú kép
A Koszovói Különleges Törvényszéke épülete

28. számú kép

Bal oldalon Gyuriss István r. százados, jobb oldalon Czibulya Gábor bv. százados